

Eenvoud en Daadkracht

Het huidige antwoord van de politiek op ongelijkheid en onrechtvaardigheid bestaat vaak uit technische systeemoplossingen. Dat leidt tot steeds ingewikkelder wetten, die niemand meer begrijpt. De lokale overheid moet de ruimte krijgen om de participatie van bewoners te ondersteunen. Een verdere decentralisatie, onder andere van de AWBZ, is hiervoor nodig. Alleen dan kan de overheid mensen echt helpen. Het vraagt om eenvoud en daadkracht

Iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving. Om dat ideaal te realiseren heeft de ene burger meer ondersteuning nodig dan de andere. De overheid probeert deze verschillen tussen mensen zo gedetailleerd mogelijk in kaart te brengen, onder meer via een complex systeem van individuele indicatiestellingen. Al die regels leiden tot een onuitvoerbaar kluwen, waarin mensen de weg kwijtraken en technocraten de verkeersregelaars zijn. Werken aan het ideaal van 'meedoen' dreigt zo te verworden tot een bureaucratische discussie over kosten, budget en toekenning. Terwijl de cruciale factor bestaat uit het zelforganiserend vermogen van mensen en hun netwerken. Daarbij past een overheid die naast de mensen staat. Dat is de gemeentelijke overheid. Om deze verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken is ontbureaucratisering noodzakelijk. Zowel op het gebied van wet- en regelgeving (indicatiestelling) als op het gebied van overmatige verantwoording en sectorale verkokering. Het moet eenvoudiger.

In dit pamflet geven wij, negen lokale PvdA-bestuurders, onze visie op sociaal beleid. Het oplossend vermogen van de overheid staat hierbij centraal. Een overheid die in nauw samenspel met tal van organisaties het zelforganiserend vermogen van mensen versterkt. Juist de lokale overheid heeft hierbij een bijzondere verantwoordelijkheid. Alleen via vergaande vereenvoudiging van wet- en regelgeving kan zij die verantwoordelijkheid waarmaken.

De kracht van de samenleving

Mensen volgen een eigen levensplan. Kiezen hun opleiding, werk, woonomgeving, partner en vrienden. Dat is de grote winst van emancipatie en individualisering. Maar niet iedereen slaagt erin een goede plek in de samenleving te vinden. Sommige mensen hebben bij het bereiken van zelfstandigheid meer ondersteuning nodig dan anderen. Om wat voor reden dan ook. Het is goed dat de overheid zich ten doel stelt deze burgers te ondersteunen. Maar het is een illusie dat dit via wet- en regelgeving kan. De eigen krachten van mensen en hun sociale netwerken liggen aan de basis van de sociale kwaliteit van de samenleving. De overheid kan alleen resultaat boeken door deze krachten een plek te geven. De grote vraag is hoe je dat voor elkaar krijgt. Hoe zorg je ervoor dat mensen zich op vrijwillige basis inspannen voor anderen? Hoe zorg je ervoor dat mensen gekend zijn als individu en als inwoner van een specifieke buurt of wijk? Hoe voorkom je dat mensen anoniem blijven? Het is de taak van de overheid de kracht van de samenleving aan te spreken. De lokale overheid moet heldere participatiedoelstellingen formuleren. In de uitvoering hebben maatschappelijke organisaties (scholen, welzijnswerk en zorginstellingen) een belangrijke taak. Zij moeten daarom een herkenbare betekenis hebben op buurt- of wijkniveau. De lokale overheid heeft een grote verantwoordelijkheid voor de sociale infrastructuur en is primair aanspreekbaar op de participatiemogelijkheden van haar inwoners. Maatschappelijke organisaties kunnen op het bereiken van maatschappelijke effecten worden aangesproken. Ontbureaucratisering van de relaties tussen de lokale overheid en het maatschappelijk middenveld is hiervoor noodzakelijk. Dat betekent geen marktwerking, maar de noodzaak van een effectief samenspel tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en lokale overheden. Daarop moet de gemeentelijke regie zich primair richten.

Interventie / Vangnet

Creëer geen vangnet als het resultaat is dat mensen onnodig afhankelijk worden en buiten spel gezet worden.

Veel burgers zijn door omstandigheden en beperkingen niet in staat zelfstandig hun leven te organiseren. In dergelijke gevallen heeft de overheid een taak. Uitgangspunt hierbij is dat de overheid niet gaat 'zorgen', maar mensen ondersteunt bij het bereiken van een zo groot mogelijke zelfstandigheid. Dat is de overgang van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving.

Interventie

Er kan onderscheid gemaakt worden in de interventie- en vangnetfunctie. Interventies bieden een tijdelijke ondersteuning naar zelfstandigheid. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om hulp bij het vinden van een baan. Het is belangrijk dat voor participatie niet

één norm geldt. Als mensen niet aan deze norm kunnen voldoen moeten ze niet afgeschreven worden, maar op basis van hun eigen kracht aangesproken worden op hun mogelijkheden om wel mee te doen. Het gaat altijd om meedoen naar vermogen. Dat is dus een verschuiving van het denken in termen van compenseren naar het denken in participatiemogelijkheden. Het is een illusie dit participatie-ideaal te kunnen realiseren met landelijke wet- en regelgeving. Dit vraagt om individueel maatwerk. Dat is een belangrijke reden voor ons pleidooi om een groot deel van de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) over te hevelen naar de gemeenten. De AWBZ is een collectieve verzekering, waarin aanspraken op bepaalde voorzieningen centraal staan. Vanuit het gemeentelijk perspectief staat de participatie centraal en daarmee de vraag welke voorzieningen in welke vorm het beste hieraan bijdragen. Dat is een principiële andere benadering.

Vangnet

Sommige mensen zijn langdurig afhankelijk van zorgvoorzieningen en inkomensondersteuning. De overheid heeft voor deze mensen een belangrijke vangnetfunctie. Maar ook voor deze zorgafhankelijke mensen moeten we inzetten op vormen van meedoen. Dat kan moeilijk zijn en kent ook terugvalrisico's. Belangrijk uitgangspunt is dat het er letterlijk en figuurlijk om gaat dat je als overheid 'in de buurt' bent als het nodig is. De overheid moet 'naast de mensen staan'. Dat vraagt om wijkgericht werken, waarbij echt in en met de wijk gewerkt wordt. Wijkcoaches kunnen als gemandateerde sociale huisarts werken en in een-op-eenrelaties bewoners helpen en ondersteunen. Daarmee kunnen 25 regelingen worden doorbroken.

Sociale visie

De lokale overheid heeft voor een brede inzet op participatie bij uitstek een grote verantwoordelijkheid. Meedoen vraagt maatwerk en een inzet van zowel vragende als van biedende burgers en organisaties. Deze sociale visie van de PvdA heeft de volgende belangrijke consequenties voor het lokale sociale beleid:

- sluit aan op het zelforganiserend vermogen van mensen en hun sociale netwerken
- ga uit van talenten en niet van beperkingen
- benut de professionaliteit van organisaties
- versterk de uitvoeringskracht door de professional de ruimte te bieden
- maak het eenvoudiger: geen zes verschillende loketten voor één hulpvraag
- trek samen op met het zorgkantoor (bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop Wmo/AWBZ)
- leg de nadruk op collectief organiseren (beter en goedkoper)
- stuur op maatschappelijke effecten
- bevorder de sociale samenhang in wijk en buurt

Vanuit onze sociale visie komen wij tot de volgende oproep aan de landelijke overheid:

- Verbreed en versterk de Wmo. De Wmo is een uitstekend kader voor het werken aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen.
- Decentraliseer de AWBZ verder naar gemeenten. Dat betreft: volledige functie begeleiding, persoonlijke verzorging en behandeling. Onder de AWBZ blijft de functie verblijf en de daarmee samenhangende zorg. De huidige knip in de AWBZ (pakketmaatregelen) is gekunsteld.
- Zorg voor één loket; één integrale integratiestelling met daaraan gekoppeld een te verkrijgen participatiebudget. De versnipperde regelgeving/indicatiestelling op het vlak van Wmo/AWBZ/ speciaal onderwijs/wonen/Wwb en schulden is een beletsel voor de integratie van leefdomeneinen.
- Indiceer ook wat iemand samen met de omgeving kan. Verschil maken mag. Verheffen (WRR) vraagt om een combinatie van het benutten van eigen kracht en in de praktijk (scholen, zorg) juist verschil maken naar mensen.
- Versterk de signaleringsfunctie. Organiseer directe samenwerking op uitvoeringsniveau. Verbind formele en informele netwerken op wijk- en buurtniveau.
- Organiseer de uitvoering op kleine schaal. Op het niveau van backoffice en inkoop zijn wel schaalvoordelen te realiseren. Investeer in uitvoeringskracht, maak het eenvoudig, ontbureaucratiseer.
- Maak verschil, investeer in achterstandbestrijding door betere voorzieningen, betere arbeidsvoorwaarden voor professionals in de frontlinie, scherp toezicht en handhaving.

1 oktober 2009

Wethouder Gerda van den Berg, Leiden
Wethouder Otwin van Dijk, Doetinchem
Wethouder Edo Haan, Zoetermeer
Wethouder Jantine Kriens, Rotterdam
Wethouder Ed Wallinga, Enschede

Burgermeester Bert Cremers, Waddinxveen
Wethouder Johanna Haanstra, Almere
Wethouder Tom Horn, Haarlemmermeer
Wethouder Albert de Vries, Middelburg
Redactie: Frans Vos